

เจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุและพฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ

นางสาวสุภรณ์ ลิ่มวิภาวีนันต์

ศูนย์วิทยพัชการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-226-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017952

i 15205095

NURSES' ATTITUDE TOWARDS ELDERLY PATIENTS AND NURSES'
BEHAVIOR DURING INTERACTION WITH THE ELDERLY PATIENTS

Miss Suporn Limvipaveanunt

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

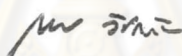
1992

ISBN 974-581-226-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : เจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุและพฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้ป่วยสูงอายุ
โดย นางสาว สุภรณ์ ลีมีภาวิอนันต์
ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

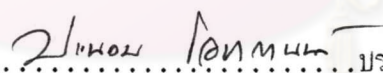
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

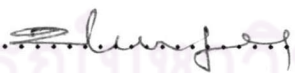
.....คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

ผู้รณ ลิมวิภา รอนันต์ : เจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุและพฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้ป่วยสูงอายุ (NURSES' ATTITUDE TOWARD ELDERLY PATIENTS AND NURSES'
BEHAVIOR DURING INTERACTION WITH THE ELDERLY PATIENTS) อ.ที่ปรึกษา :
รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์, 175 หน้า. ISBN 974-581-226-9

การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ และพฤติกรรมของ
พยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ และหาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ พฤติกรรมของ
พยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ และภูมิหลังของพยาบาล ตัวอย่างประชากรคือ พยาบาลวิชาชีพที่
ปฏิบัติงานในแผนกอายุรกรรมและศัลยกรรมทั่วไป ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ จำนวน 100 คน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ สร้างตามแนวความคิดของฟิชไบน์และไอเซน
แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และแบบสังเกตพฤติกรรมพยาบาล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุมีค่าเท่ากับ 162.06 ซึ่งเป็นเจตคติทางบวก
ในระดับต่ำ
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
24.96 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
3. ภูมิหลังของพยาบาลกับเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ และพฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์
กับผู้ป่วยสูงอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ศูนย์วิจัยและการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ครุศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชา
การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C044133 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : NURSES' ATTITUDE/ NURSES' BEHAVIOR / ELDERLY PATIENTS

SUPORN LIMVIPAVEANUNT : NURSES' ATTITUDE TOWARD ELDERLY PATIENTS
AND NURSES' BEHAVIOR DURING INTERACTION WITH THE ELDERLY PATIENTS.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D.175 PP.

ISBN 974-581-226-9

This descriptive research was designed to study nurses' attitude toward elderly patients and nurses' behavior during interacting with the elderly patients and to study the relationship between selected variables which were working experience, knowledge about aging, marital status and type of family and nurses' attitude toward elderly patients, nurses' behavior during interacting with the elderly patients. One hundred nurses in general medical and surgical wards who interacted with the elderly patients were selected as the samples. The research instruments were elderly patients' attitude developed according to guidelines described by Fishbein and Ajzen, knowledge about aging questionnaire and observation tool designed by the researcher. The major findings were as followed :

1. The mean of nurses' attitude toward elderly patients was 162.06 which was positive at the low level.
2. The mean of nurses' behavior during interacting with the elderly patients was 24.96, which was appropriate at the middle level.
3. There were no correlation between background of nurses and nurses' attitude toward elderly patients and nurses' behavior during interacting with the elderly patients.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตลายมือชื่อนิติด
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาลลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา 2534ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และการช่วยเหลืออย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาทางสถิติ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ในการวิจัยทั้ง 13 ท่าน รวมทั้งผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และบุคลากรพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลวชิระ และโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ที่เอื้ออำนวยในการเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้จะประสบผลสำเร็จได้ยาก ถ้าปราศจากความร่วมมือของผู้ช่วยวิจัยที่ได้กรุณาสละเวลาให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และพยาบาลประจำการทุกท่านที่เป็นตัวอย่างประชากร ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ ขอขอบคุณสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อนุญาตให้ใช้บริการในการวิเคราะห์ข้อมูล และคุณระวี เกิดสว่าง ที่ได้ช่วยในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

และสุดท้ายที่ขาดไม่ได้คือ กำลังใจจากอาจารย์ ผู้ร่วมงาน พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ หลาน ๆ และทุกท่านที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ทั้งด้านกำลังกายและกำลังใจ จนสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุภรณ์ ลิมวิภาวีนันต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฌ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย	9
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	12
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ทฤษฎีการสูงอายุ	13
การเปลี่ยนแปลงและปัญหาสุขภาพในวัยสูงอายุ	21
การพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุ	29
เจตคติของพยาบาลต่อผู้ป่วยสูงอายุ	36
พฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	70
ประชากรและตัวอย่างประชากร	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	84
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	116
สรุปผลการวิจัย	119
อภิปรายผลการวิจัย	123
ข้อเสนอแนะ	133
รายการอ้างอิง	136
ภาคผนวก	146
ประวัติผู้เขียน	175

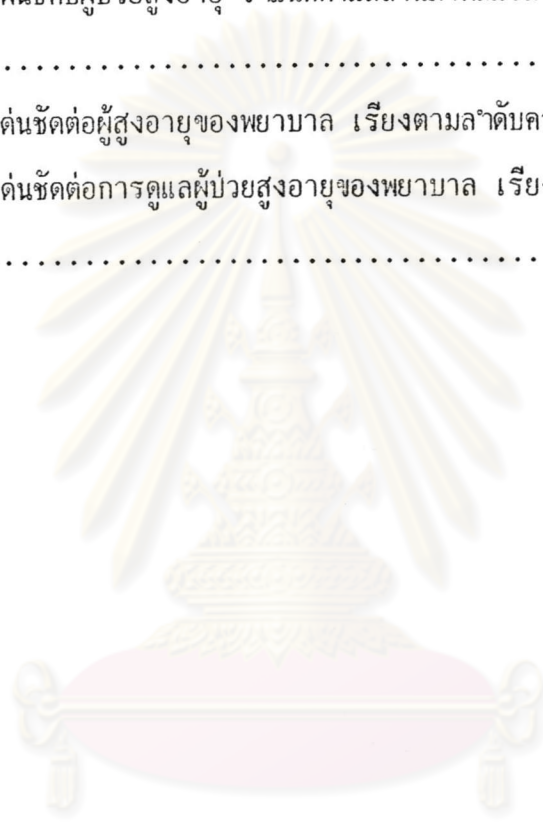
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนโรงพยาบาล ประชากร และตัวอย่างประชากร	72
2	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส สถานที่ปฏิบัติงาน ที่พักอาศัย และลักษณะครอบครัว	87
3	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมการพยาบาลที่สังเกตได้	89
4	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมการพยาบาลที่สังเกตได้ จำแนกตามสถานการณ์	91
5	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	93
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด และระดับของคะแนนเจตคติของต่อผู้ป่วยสูงอายุของพยาบาล จำแนกเป็นรายข้อ...	95
7	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามระดับคะแนนเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ	100
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของคะแนนพฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ จำแนกเป็นรายข้อ	102
9	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามความเหมาะสมของระดับพฤติกรรมขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ โดยรวมและรายด้าน ..	109
10	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ พฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ และภูมิหลังของประชากร	111
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ และพฤติกรรมของพยาบาลขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุของพยาบาล	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุและพฤติกรรมของพยาบาล ขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ จำแนกตามสถานภาพสมรส และลักษณะ ครอบครัว	115
13	ความเชื่อเด่นชัดต่อผู้ป่วยสูงอายุของพยาบาล เรียงตามลำดับความถี่	166
14	ความเชื่อเด่นชัดต่อการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของพยาบาล เรียงตามลำดับ ความถี่	169

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงการกระจายของข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุ	94
2	แสดงการกระจายของข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ของคะแนนเจตคติต่อผู้ป่วย สูงอายุ	101
3	แสดงการกระจายของข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ของคะแนนพฤติกรรมของพยาบาลขณะมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ	108

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย